

Landsbygds- och
infrastrukturdepartementet

Yttrande över remiss om Skogsstyrelsen rapport 2025/14: Analys av markavståenden för naturvårdsändamål enligt jordförvärvslagen, Jordbruksverkets och Skogsstyrelsens redovisning av regeringsuppdrag 2025/1218: Förslag till ändrade regler om markavståenden enligt jordförvärvslagen

Er beteckning: LI2026/00492

Länsstyrelsen i Jönköpings län yttrar sig över remiss om analys och slutredovisning av regeringsuppdrag gällande regler om markavståenden för naturvårdsändamål i jordförvärvslagen.

Sammanfattning

Länsstyrelsen välkomnar en förändring av lagstiftningen. I Jordbruksverkets och Skogsstyrelsens slutredovisning lämnas två alternativa förslag på lagändringar. Länsstyrelsen anser att förslag två är det förslag som bäst svarar upp mot jordförvärvslagens grundläggande syfte att bevara ägarbalansen mellan fysiska och juridiska personer.

När det gäller övriga åtgärdsförslag som Jordbruksverket föreslår i slutredovisningen välkomnas förslagen som syftar till en mer likriktad, effektiv och rättssäker handläggning och prövning av ärenden enligt 6 § första stycket jordförvärvslagen.

Länsstyrelsens kommentarer till förslagen

Omkring 80 procent av den produktiva skogsmarken i Jönköpings län ägs av fysiska personer inklusive dödsbon. Det är en väsentligt högre andel i jämförelse med exempelvis länen i Norrland och

genomsnittet i landet. I Norrlandslänen är motsvarande siffra omkring 40 procent och genomsnittet för landet är omkring hälften.

Mot bakgrund av att Jönköpings län idag har förhållandevis låg andel bolagsägd skog har nuvarande bestämmelse om markavståenden för naturvårdsändamål därför hittills haft begränsad påverkan på ägarbalansen. Möjligheterna att bilda naturreservat i Jönköpings län har hittills påverkats marginellt av nuvarande bestämmelse. Samtidigt har det varit något lättare för Länsstyrelsen att få igenom reservatsbildningar med juridiska personer som markägare.

Länsstyrelsen ser i ärenden om tillstånd för jordförvärv en viss ökning av antalet ansökningar från juridiska personer där möjligheten att förvärva kompensationsmark utnyttjas. Då förvärv av kompensationsmark inte behöver ske i samma län som avsättning för naturvårdsändamål görs är det fullt möjligt att ägarbalansen i Jönköpings län kan förskjutas mot högre andel ägande av juridiska personer utan att för den skull gynna processen att bilda naturreservat i länet.

Länsstyrelsen ser samtidigt att reservatsbildningar skulle underlättas av om det finns kompensationsmark att tillgå. I Jordbruksverkets och Skogsstyrelsens slutredovisning beskrivs alternativa och kompletterande lösningar, som de båda myndigheterna inte valt att utveckla vidare inom ramen för detta uppdrag. En kompletterande lösning som nämns är att juridiska personer erbjuds en möjlighet att få kompensationsmark från staten vid avståenden för naturvårdsändamål. Kompensationsmark skulle i sådant fall bestå av mark som staten äger genom Sveaskog. En sådan lösning skulle innebära att det enskilda ägandet i ägarbalansen inte riskerar att rubbas samtidigt som det erbjuds en möjlighet för juridiska personer att förvärva annan mark som ersättning för den mark som avsätts för naturvårdsändamål. Länsstyrelsen anser att denna möjlighet är intressant och ser gärna att lösningen utreds vidare.

Förslag två är det förslag som överensstämmer bäst med ett av jordförvärvslagets huvudsyften, nämligen att bevara ägarbalansen mellan fysiska och juridiska personer. Förslag två i kombination med en möjlighet för juridiska personer att förvärva kompensationsmark från staten enligt ovan beskrivning skulle kunna vara ett intressant alternativ för att inte rubba ägarbalansen och samtidigt underlätta reservatsbildningsprocessen.

Länsstyrelsen vill även lyfta perspektivet regional utveckling. Möjligheten för befintliga, enskilda företag att utvecklas och skapa sysselsättning på en ort bör beaktas. Om juridiska personer, med generellt högre betalningsförmåga och ofta utan koppling till lokalt brukande, ges fortsatt möjlighet till kompensationsförvärv enligt alternativ ett eller enligt nuvarande bestämmelse, riskerar det att omöjliggöra för enskilda fysiska ägare att prismässigt konkurrera vid ett fastighetsköp. Det betyder också att utvecklingsmöjligheterna för enskilda företag på orten begränsas.

Länets livsmedelsproduktion kan också komma att påverkas av en förskjutning av ägarbalansen mot en större andel juridiskt ägande. Jönköpings län har en relativt stor livsmedelsproduktion med en omfattande mjölk- och nötköttproduktion. Som tidigare nämnts ägs större delen av länets skogsmark av fysiska personer. Länets lantbruksfastigheter består vanligtvis av både skogsmark och jordbruksmark. För många lantbruksföretag i Jönköpings län utgör skogen en viktig finansieringskälla även i jordbruksverksamheten. Vid ökat intresse från juridiska personer att förvärva skogsmark i länet finns en ökad risk för ägosplittring med ökad uppdelning av ägande mellan jordbruksmark och skogsmark. Det kan i förlängningen hämma utvecklingen av länets jordbruksföretag och livsmedelsproduktionen.

Med en fortsatt kompensationsmöjlighet för juridiska personer enligt alternativ ett eller enligt nuvarande bestämmelse riskerar intresset att behålla ägandet hos fysiska personer att påverkas negativt i större omfattning än intresset för juridiska personer att förvärva mark. Om lagstiftaren vill gynna bildandet av naturreservat är det önskvärt att man hittar andra sätt att öka incitamenten istället för att använda jordförvärvslagen som verktyg, då jordförvärvslagen i grunden har ett annat syfte.

Övriga åtgärdsförslag

Beträffande de övriga åtgärdsförslagen som Jordbruksverket föreslår i slutredovisningen grundar de sig på identifierade behov av att vidta åtgärder för att få en mer likriktad, effektiv och rättssäker handläggning och prövning av ärenden. Länsstyrelsen har inget att invända mot förslagen.

De som medverkat i yttrandet

Beslut i detta yttrande har fattats av landshövding Brittis Benzler med handläggare Bodil Sköldberg som föredragande. I den slutliga handläggningen har också avdelningschef Nina Elmsjö, enhetschef Malin Krause, länsjurist Carin Landin och naturvårdshandläggare Sara Lamme medverkat.

Denna handling har godkänts digitalt och saknar därför namnunderskrift.